

Odešla Denisee Blažková

Asi jen málokterý botanik by v minulých letech neznal jméno RNDr. D. Blažkové, CSc., která spolu s Emilií Balátovou-Tuláčkovou tvořila nerozlučnou profesionální dvojici našich, tehdy československých „lukařek“. Denisa, jak jsme jí říkali, přičemž ona používala toto jméno i v publikacích (její skutečné rodné jméno nebylo zapísáno do tehdy oficiálních dokumentů pro jeho nečeskou formu), byla dlouhou dobu kmenovým pracovníkem Botanického ústavu Československé akademie věd, resp. Akademie věd ČR, v Průhonících.

Narodila se v Praze 29. září 1935, zkoušku dospělosti složila na vršovickém gymnáziu a na Biologické fakultě Univerzity Karlovy studovala botaniku (specializaci geobotanika). Tématem její diplomové práce byla vegetace Roblínských lesů a v r. 1962 ji publikovala v němčině. Když jsem přišel jako mladý adept na konkurz do průhonického ústavu, dostal jsem od ní tuto práci s věnováním: „Mnohé věci v tomto dílku znamenají jistotu, pouč se tedy z mých chyb, sepiš práci trochu líp“. Toto prohlášení ve mně zanechalo hluboký dojem s vědomím, že jsem jej dostal od kolegyně velmi přátelské, dobrosrdečné, plné životního optimismu a zároveň skromné. Všechno konečně potvrdila následující léta.

Její profesionální kariéra začala v r. 1958 nástupem do Krajského vlastivědného muzea v Českých Budějovicích, kde jako botanička působila do r. 1962 (tady se také začala věnovat horolezectví). V témže roce nastoupila na aspiranturu do geobotanického oddělení Botanického ústavu ČSAV, které vedli jeho dlouholetí vedoucí a zakládající členové ústavu Rudolf Mikyška a později Jaroslav Moravec. V přátelském kolektivu působila až do důchodu. Kandidátskou práci na téma geobotanická studie Budějovické a Třeboňské pánve obhájila v r. 1966 a získala vědeckou hodnost CSc. O šest let později jí byl, na základě předloženého souboru publikací, udělen titul doktora přírodních věd (RNDr.).

Úkoly tehdejšího oddělení byly v širším slova smyslu tři: vegetační mapování, fytoecenologický výzkum (a doložený přehled vegetačních jednotek) a fytoecenologická bibliografie. Všechny se D. Blažková s nevšední invencí zúčastnila a přitom dále rozšiřovala své intelektuální obzory. Ovládala dobře němčinu, ruštinu, angličtinu a francouzštinu a nebylo proto divu, že její služební cesty vedly i za hranice našeho státu. Společně jsme se zúčastnili cest do Mongolska, Bulharska, participovala svými daty i na mém úkolu výzkumu vegetace Korejské lidově demokratické republiky. Poznatky z těchto cest zhodnotila formou vědeckých publikací (např. o synekologii mèdeckého pouštního jilmu *Ulmus pumila*, vegetaci a anemo-orografických systémech bulharského pohoří Vitoša a ve fytoecenologické studii travinné vegetace KLDLR). Mnohé cesty vedly rovněž na Slovensko, kde zpracovávala mimo jiné luční vegetaci východoslovenských polonin a širokého okolí rezervace Stužica v Bukovských vrších. Dále publikovala

také vlastní botanické poznatky z Norska, Islandu a Ukrajiny.

Její hlavní profesionální láskou byla však luční vegetace naší republiky s publikovanými výsledky z oblastí Orlická nádrž, Budějovická a Třeboňská kotlina, Šumava, Hrubý Jeseník, Jihočeská pánev, Zbudovská blata, okolí Prahy, Doupovské a Krušné hory, polabské nivní louky a mnohých dalších. Poznatky D. Blažkové k floristice se týkají např. kyvoru lékařského (*Ceterach officinarum*, nyní *Asplenium ceterach*), křivatce českého (*Gagea bohemica*), hrachoru bahenního (*Lathyrus palustris*), h. pačočkového (*L. aphaca*), ostřice křivoklasé (*Carex curvata*) a nově zjištěného druhu pro tehdejší Československo – kontryhele baltského (*Alchemilla baltica*). K tomu je třeba dodat, že Denisa vynikajícím způsobem znala trávy, ostřice a kontryhele. Velkou část profesionálního úsilí a času věnovala grantu zaměřenému na reálnou vegetaci, květenu a mapu potenciální přirozené vegetace chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervace Křivoklátsko. Ve výsledných publikacích popsala a doložila fytoecenologickými snímky vegetaci luk, uvedla jejich přehled, charakteristiku, variabilitu, rozšíření a návrhy managementu a ochrany porostů. Spolupracovala rovněž na tvorbě mapy aktuální (reálné) vegetace tehdy připravované zátopové oblasti Křivoklátska v měřítku 1 : 5 000 a společně s Miroslavou Husovou vymapovala potenciální přirozenou vegetaci na listech Panoší Újezd a Podmokly v měřítku 1 : 25 000. Po celou dobu projektu ochotně dodávala data do databáze síťového zpracování květeny Křivoklátska, která při oficiálním ukončení projektu obsahovala téměř 400 tisíc údajů o rozšíření 1 533 taxonů cévnatých rostlin. V té době a v tomto měřítku šlo o první takto ucelenou studii biosférické rezervace na světě. Kromě hlavních výstupů k projektu publikovala rovněž řadu dílčích studií týkajících se např. vlivu povodně v r. 2002 na vegetaci v okolí Berounky.

- 1 Denisee – Denisa Blažková. Foto H. Vondráčková
- 2 Při botanickém výzkumu v Českém krasu. Foto F. Vondráček
- 3 Poslední fotografie Denisy při setkání s horolezci v září 2019. Foto H. Vysoká

Z význačných fytoecologických prací a syntéz je třeba připomenout alespoň zpracování a poznámky k asociacím *Caricetum gracilis*, *Junco inflexi-Menthetum longifoliae*, *Epilobio-juncetum effusi*, *Cypero-Limoselletum*, *Holcetum lanati* a popsání reliktního lučního společenstva s mochnou bílou *Potentillo albae-Festucetum rubrae* jako pozůstatku z dob předintenzivního hospodaření. Pro soubor Bibliographia syntaxonomica Čechoslovaca shromáždila přehled všech známých a dostupných prací ke třídě lučních fytoocenóz *Molinio-Arrhenatheretea* a pro Vegetaci ČR pak napsala charakteristiku jejich jednotek na našem území. Denisa publikovala nebo připravila více než 100 článků a rukopisů věnovaných luční a lesní vegetaci, jejímu managementu a dynamice a vegetaci říčních náplavů (viz Preslia 1996, 3–4: 323–328, Zprávy České botanické společnosti 2006, 41: 154). Popsala řadu nových syntaxonů na úrovni asociace a subasociace, spolupracovala s orgány ochrany přírody, vodohospodáři a byla činnou členkou České botanické společnosti. Z posledních prací lze jmenovat např. Šumavské louky a jejich historii a podíl na projektu Obnova květnatých luk

v CHKO Bílé Karpaty, jehož cílem byl také výběr regionálních směsí pro obnovu luk. Z populárně-vědeckých aktivit je třeba připomenout spolupráci s Českým rozhlasem a televizí.

Charakteristika osobnosti by však nebyla úplná, pokud bych se nezmínil o některých osobních vlastnostech a zůstal jen u vědeckých výstupů. Denisa byla velice společenský člověk, měla mnoho kamarádů nejen v botanických kruzích, ale také mezi horolezci a patřila k zakládajícím členkám klubu Šílených stařen, kterým v době založení bylo 20 až 30 let. O jejím kamarádství a oblíbenosti svědčí velká účast na posledním rozloučení. Zejména v mládí inklinovala k horám, horolezectví (byla aktivní členkou horolezeckého oddílu Slavia VŠ Praha) a přírodnímu dobrodružství všeho druhu. Mohu alespoň připomenout ty, které znám z autopsie: útěk před polskými pohraničníky při zápisu fytoecologických snímků polonin za naší státní hranicí v době, kdy hranice ještě nebyly otevřené, zapálení nočního ohně u našeho stanu blízko soutoku Selengy a Orchonu v Mongolsku, kdy jsem se vracel ze vzdálené hory a asi bych bez tohoto signálu tábořiště těž-

ko našel, záchrana našich žaludků Denisou opatrovanými sušenkami české proveniencí po vypití slaneho zeleného čaje s kozím lojem určeného k poctě, přenocování na prknech u lesa mé zahrady v době, kdy jsem zapomněl, že chce u nás přenocovat. Když jsem po půlnoci nalezl před chalupou její motorku, svítko mi a po tom, co jsem Denisu objevil, jsem byl jen požádán, abych dole u chalupy zhasl světlo a něco udělal s těmi jeleny a jejich hlasitými podzimmními projevy. Na své osobní a zdravotní potíže si neuměla stěžovat, nezakládala si ani na společenském uznání a její typický smích a povzbudivé rady přinášely dobrou náladu do mnoha složitých situací.

Od 18. října 2019 již nenalezla svou pečovatelku nejen její sbírka hraček opic, již dávno ani služební Jawa a sbírka botanických separátů a publikací, které opustila ve věku 84 let. Její památka zůstane však docela jistě ve vzpomínkách nesčetných přátel. Zcela symbolicky vzato, s Denisou Blažkovou odešla jedna z posledních osobností druhdy zakládajícího a léta prosperujícího oddělení Botanického ústavu Akademie věd, které bylo administrativním opatřením nové doby zrušeno.

Tři osobní vzpomínky na Denisu Blažkovou

S Denisou Blažkovou jsem se znala 76 let. Chodily jsme spolu do školy od druhé třídy. Chodily jsme i do parku a dále do přírody, a tak mě učila znát každou rostlinu, co kolem kvetla. Ona se už od dětství o každou kytku zajímala.

Když jsme o několik let později byly spolu o prázdninách na chatě u Berounky, trvala na tom, abychom jedly hlavně to, co rostlo kolem. Poznala jsem salát z pampelišek, špenát z kopřiv – ne, že by mi vše chutnalo, ale neuškodilo. Když jsem ale vyjela sama a snědla nevině vyhlížející houbu – otrávil jsem se. Denisa pak určila, že to byla závojenka jarní (též zvonovka jarní – *Entoloma vernalis*) a přinesla mi od kolegů mykologů Dotazník otrávené osoby.

Její snaha poznat a určit každou rostlinu byla trochu na obtíž, když jsme jely mým nafukovacím člunem na vodu a ona vyžadovala, abychom každých 100 metrů přistávaly. Volila jsem pak strategicky prudší toky a bystřiny, tam se přistávalo těžko.

Později jsem bydlela na venkově a měla zahradu – díky Denise jsem přesně věděla, co mi roste na záhonech, ale i mimo ně – dodnes mám v tomto směru mezi sousedy velkou autoritu. Bylo to krásných 76 let s Denčou a s květinami...

Květa Kuršová

Mé vzpomínky na Denisu... Je jich mnoho, přemnoho. Poprvé jsme se viděly v r. 1961, když jsme vstoupily do horolezeckého oddílu Slávia Vysoké školy v Praze. Jeden dva roky to bylo jen „ahoj“ a pak jsme spolu začaly více komunikovat a poznávat se navzájem. Jedna z mnoha příhod. Chtěly

jsme si projít Vysoké Tatry s ranci na zádech. Vystoupily jsme z vlaku ve Važci a pokračovaly krajinou do Podbánska. Tam jsem zašla do hospody a zároveň obchodu koupit kus chleba a pivo. Denisa mezitím čekala venku. Přiběhl pán a volal, že mé kamarádce je špatně, protože leží na zemi a nehýbá se. Vyběhla jsem – ale to Denča jenom bádá a zjišťuje, co tam roste za kytky – v chodníku před hospodou.

Další a další – např. cesta do zakázané doliny Nefcerky, kde také chtěla zjišťovat, co všechno tam roste. Já jsem se jen rozhlížela po kraji. A najednou v maliníšti člen Správy Tatranského národního parku. Řekla jsem „k zemi“, ale Denča si posunula brejličky a pravila: „Žádný TANAPÁK, ale medvěd“. Jak ráda bych putovala s ní po horách...

Olina Léblová

Denisa se vždy podobala nadšené studentce, horolezci nezapomenou na její originální nápady a smích. Štíhlou postavu a přirozenou krásu zakrývalo sportovní a často zelené pracovní oblečení, splývala s přírodou. Móda pro ni nebyla důležitá, o to větší preciznost věnovala své vědecké práci.

Na podzim 2012 nás pozvala Irena Jančaříková z chráněné krajinné oblasti Karlštejn do Svatého Jana pod Skalou na seminář o přírodě Českého krasu (Denisa se této akce zúčastnila). Zajímavý tam byl příspěvek Petra Karlíka, Tomáše Tichého a Radima Hédla. Posuzovali aktuální stav a změny květeny a vegetace v Karlickém údolí (Roblínské lesy) po 50 letech – díky jedinečné možnosti porovnat svůj výzkum

1 Jedním z rodů, které Denisa Blažková velmi dobře znala, jsou kontryhele (*Alchemilla*). Bilder ur Nordens Flora, 1917–1926. Převzato z Wikimedia Commons, v souladu s podmínkami použití

s výsledky diplomové práce D. Blažkové prováděné zde v letech 1956–57 a publikované r. 1962. Denisa Berounku a její okolí milovala a vytyčené území botanicky zmapovala velmi pečlivě a detailně. Beze sporu lze považovat za odborný úspěch a opravdový přínos vědce, pokud jím získaná původní data lze účelně využít i po více než 50 letech! Denisa by měla velkou radost, kdyby se tento průzkum mohl po nějakém čase opakovat. Bylo pro nás ctí a potěšením Denisu v přírodě doprovázet...

Jana Vysoká